

2018 ROK W MODERNIZACJI – WISŁA I CO DALEJ? [PODSUMOWANIE]

W 2018 roku Ministerstwo Obrony Narodowej podpisało największy w historii kontrakt na zakup sprzętu dla Wojska Polskiego, dotyczący pozyskania zestawów Patriot w ramach programu Wisła. Z drugiej strony, inne duże projekty modernizacyjne są opóźnione. Nie udało się też zrealizować zapowiedzi powołania Agencji Uzbrojenia, mającej poprawić koordynację zakupów sprzętu.

Mijający rok był pod wieloma względami szczególny dla procesu modernizacji Sił Zbrojnych. Minister Mariusz Błaszczak niedługo po objęciu stanowiska zapowiedział powołanie Agencji Uzbrojenia – instytucji mającej stanowić „środek ciężkości” procesu modernizacji, i pozwalającej wyeliminować lub ograniczyć wady istniejącego, rozproszonego systemu zakupów, będącego jedną z przyczyn opóźnień. Niedługo potem podpisano kilka ważnych dla procesu modernizacji umów: **kontrakt na pierwszą fazę programu Wisła i umowę na drugą partię maszyn M-346 Master** (opcje na cztery kolejne Mastery wykorzystano w grudniu) i wreszcie kontrakt na **wozy dowodzenia na bazie KTO Rosomak**.

Na sygnowanie kolejnych dużych kontraktów przyszło jednak czekać następne miesiące. W międzyczasie zapadły jednak istotne dla procesu modernizacji decyzje. I tak, na początku czerwca przyjęto „Szczegółowe kierunki przebudowy i modernizacji technicznej Sił Zbrojnych na lata 2017-2026”, uchwałą Rady Ministrów – stanowiącą podstawę do tworzenia Programu Modernizacji Sił Zbrojnych i Planu Modernizacji Sił Zbrojnych, o czym dalej. W tym samym miesiącu **unieważniono rozpoczęte w lutym 2017 roku postępowanie na śmigłowce dla Wojsk Specjalnych**. Minister Mariusz Błaszczak zapewnił jednocześnie, że **nie rezygnuje z żadnego programu modernizacyjnego**, w tym także zakupu wiroplątów dla WS. MON podał, że postępowanie na śmigłowce uderzeniowe zostanie ogłoszone „za kilka miesięcy”, a kontrakt będzie podpisany w tym roku.

Czytaj też: [MON: Umowa na śmigłowce ZOP w tym roku, na Kruka – w przyszłym. OPL i marynarka priorytetem](#)

Na razie nie ma jednak informacji o decyzjach w tym zakresie. Nie rozstrzygnięto też programu **okrętu podwodnego Orka**, choć sam minister Błaszczak zapewniał o priorytetowym traktowaniu tego zakupu. Nowe okręty podwodne, wraz z pociskami manewrującymi miały być ważnym elementem polskiego systemu odstraszania, kołem zamachowym dla modernizacji Marynarki Wojennej, a ich budowa - zastrzykiem inwestycji i technologii dla przemysłu stoczniowego. To już kolejne opóźnienie programu okrętów podwodnych, wbrew deklaracjom ministra Błaszczaka, ale też wcześniejszego szefa MON Antoniego Macierewicza i wiceministra Bartosza Kownackiego, którzy wielokrotnie deklarowali że miało dojść do wyboru oferty. Wieloletnie i nawarstwiające się zaniechania

powodują, że kondycja Marynarki Wojennej jest **najgorsza ze wszystkich rodzajów Sił Zbrojnych**, opóźnienia wpływają też negatywnie na perspektywy rozwoju branży stoczniowej.

Czytaj też: [Analizy MON ws. Orki. Morskie plany raketowego odstraszenia](#)

W 2018 roku unieważniono też kolejny przetarg w programie **Mustang**, mającym wyłonić następcę samochodu Honker, rozpoczęto – na nieco zmienionych warunkach – kolejne postępowanie w tym zakresie. MON zmienił też formułę programu **artylerii raketowej Homar**. Choć pierwotnie system miał być pozyskany od konsorcjum polskich spółek z partnerem zagranicznym, to pierwszy dywizjon zostanie zakupiony bezpośrednio od USA, w trybie FMS. To ma przyspieszyć realizację projektu, ale za „cenę” znacznie mniejszego udziału przemysłowego. Zgodę na zakup pierwszego dywizjonu wydał już Departament Stanu. W ciągu roku pojawiło się też więcej informacji o staraniach MON w celu uzyskania **stałej obecności wojsk NATO** na terenie Polski, co może wywrzeć pośredni wpływ na decyzje w sprawie modernizacji, choć resort zapewnia że te dwie kwestie traktowane są oddzielnie.

Czytaj też: [Raketowy Homar "w kawałkach" \[KOMENTARZ\]](#)

Największą umową podpisaną podczas **kieleckiego MSPO** był zakup radarów TRS-15M Odra, sygnowano wtedy również kontrakty związane z realizacją pierwszej fazy Wisła – w tym dotyczące szkolenia. Pełnomocnik MON ds. programu Wisła płk Michał Marciniak powiedział w programie SKANER Defence24.pl, że podjęto kierunkową decyzję o połączeniu programów Wisła i Narew, w oparciu o system IBCS. W niewiążącym polsko-amerykańskim memorandum dotyczącym programu Wisła podpisanym w lipcu 2017 r. założono przekazanie oferty rządowej (LOA) na drugi etap do końca br., ale już w październiku br. MON informował, że umowa (jej projekt) może zostać przedłożona przez stronę amerykańską w połowie roku. Nie ma też informacji o wyborze pocisku raketowego dla współpracującego z Wisłą systemu Narew.

Pod koniec roku podpisano kolejne umowy związane z modernizacją. Jedną z nich (opiewającą na kwotę ok. 800 mln zł) jest **zakup bezzałogowców PGZ-19R w programie Orlik**. Poprzednie postępowanie na te drony zostało unieważnione w 2016 roku, zamówienie skierowano do spółek Skarbu Państwa. Ostatecznie w br. udało się sfinalizować umowę. Podpisano też kontrakty na sprzęt dla **Wojsk Obrony Terytorialnej: bezzałogowce FlyEye firmy WB Electronics** (partię objętą zamówieniem gwarantowanym już dostarczono), **pistolety VIS 100** (PR-15 Ragun), i **moździerze 60 mm (LMP-2017)**.

Czytaj też: [MON kupiło 780 lekkich moździerzy z Tarnowa](#)

Do polskiego przemysłu skierowano też kilka innych zamówień. Za ponad 400 mln zł wojsko ma otrzymać partię **473 pojazdów Jelcz 442.32** wraz z pakietem logistycznym i szkoleniowym (przewidziano opcję na kolejne 415 wozów). W drugiej połowie grudnia, po trwającym kilka lat postępowaniu zawarto umowę z konsorcjum TELDAT (lider) i Siltec na **dostawę węzłów teleinformatycznych**, za prawie 300 mln zł. W tym samym miesiącu zakupiono pojazdy dla wojsk aeromobilnych. Dostarczy je konsorcjum KAFAR Bartłomiej Sztukiert z Zielonki, spółka HIBNERYT z Ostrowca Świętokrzyskiego, spółka Auto Podlasie z Siedlec, spółka Auto Special, oddział Sobiesław Zasada z Warszawy. Samochody są własnym opracowaniem konstrukcji, na bazie jednego z wariantów Toyoty Land Cruiser. Wartość zamówienia gwarantowanego to 33 mln zł. Jeszcze w listopadzie MON zamówił w Przemysłowym Instytucie Automatyki i Pomiarów PIAP **roboty**

patrolowo-przenośne, przeznaczone dla pododdziałów inżynieryjnych, za 80 mln zł. Wreszcie, w ostatnich dniach grudnia podpisano umowę na realizację etapu Projektowanie i Rozwój **systemu minowania narzutowego Baobab-K**, co pozwoli na zbudowanie prototypu i przygotowanie tego ważnego systemu do produkcji seryjnej. Wprowadzenie tego systemu pozwoli na wzmocnienie zdolności **Wojsk Inżynieryjnych**. Ich możliwości może też wzmocnić zakup nowych mostów pontonowych, na które rozpisano w końcu br. postępowanie.

Czytaj też: [MON kupi kolejne cztery samoloty M-346 Bielik](#)

W grudniu poinformowano też o realizacji **opcji na cztery dodatkowe samoloty M-346 Master/Bielik**, dzięki czemu ich łączna liczba w Siłach Powietrznych osiągnie 16, co ma pozwolić na zabezpieczenie potrzeb szkoleniowych istniejących eskadr lotnictwa taktycznego.

Ostatnie miesiące roku to też ważne komunikaty w sprawie **zmian strukturalnych w wojsku**, które mogą przełożyć się – lub już przekładają na proces modernizacji. I tak, dowództwu Wielonarodowej Dywizji Północny-Wschód (sformowanej na podstawie decyzji szczytu NATO w Warszawie) przekazano, nagrodzone Defenderem na MSPO transportery Rosomak w wersji dowódczej (wspólne dzieło Rosomak SA i WB Electronics). Między innymi na potrzeby tej samej jednostki zakupiono też dodatkowe licencje systemu C3IS Jaśmin spółki Teldat.

Czytaj też: [Powołanie 18. Dywizji i co dalej? "To początek drogi" \[KOMENTARZ\]](#)

MON we wrześniu ogłosił też pierwsze informacje o procesie formowania nowej dywizji ogólnowojskowej. W jej skład, obok 1 Brygady Pancerniej i 21 Brygady Strzelców Podhalańskich wejdzie nowo formowana brygada z dowództwem w Lublinie, a także jednostki wsparcia. Formowanie ma zakończyć się do 2026 roku. **To musi przełożyć się na dodatkowe zamówienia na sprzęt** - np. Rosomaki z wieżami ZSSW na wyposażenie nowej brygady, czy systemy **artyleryjskie i przeciwlotnicze** dla jednostek wsparcia. Nota bene, przeprowadzona przez Defence24.pl **symulacja dotycząca tworzenia czwartej dywizji**, której najważniejsze wyniki upubliczniono na MSPO 2018 w obecności ministra Błaszczaka wskazała na potrzebę umieszczenia w strukturach nowej dywizji – w perspektywie do 2028 roku - m.in. dwóch dodatkowych brygad ogólnowojskowych, rozbudowanych zdolności przeciwpancernych, rozpoznania, artylerii i lotnictwa wojsk lądowych w celu wykonania przez dywizję zadania samodzielnej obrony regionu Warszawy w pierwszym okresie konfliktu, zgodnie z założonym scenariuszem.

Czytaj też: [Czwarta Dywizja na MSPO 2018 \[Symulacja Defence24.pl\]](#)

Wracając do procesu modernizacji ważnym wydarzeniem było **przyjęcie programu rozwoju Sił Zbrojnych w perspektywie do 2026 roku.** Jest on podstawą do opracowania Planu Modernizacji Technicznej, który powinien powstać do lutego. To o tyle istotne, że bez nowego PMT **nie można zawierać umów zakładających finansowanie po 2022 roku.** Trudno też podejmować decyzje dotyczące większych projektów, nie mając jednoznacznie określonego planu finansowego. Opóźnienie w przygotowaniu Planu Modernizacji Technicznej jest jedną z przyczyn kolejnych przesunięć realizacji programów. **Program Rozwoju SZ zakłada też odtworzenie zdolności rozpoznawczych i logistycznych we wszystkich dywizjach, oraz odbudowanie 14 pułku artylerii przeciwpancernej.** To ostatnie będzie równoznaczne z koniecznością wprowadzenia do Wojska Polskiego niszczyciela czołgów nowego typu. Wreszcie, równoległe z wydaniem komunikatu o

wdrożeniu Programu Rozwoju Sił Zbrojnych MON poinformował, że **przyspieszony zostanie projekt myśliwca nowej generacji Harpia**.

Czytaj też: [Gen. Skrzypczak: Wojsko potrzebuje nowego niszczyciela czołgów. Podwozie: BWP-1](#)

W mijającym roku MON podjął więc decyzje ważne z punktu widzenia procesu modernizacji, ale z drugiej strony szereg programów jest opóźnionych. Oto wybrane, najważniejsze elementy procesu modernizacji w 2018 roku:

- **Tarcza - pierwsza część przełomu.** Podpisanie umowy na pierwszą fazę programu Wisła jest **największym sukcesem MON, jeśli chodzi o modernizację, w bieżącym roku**. Na podstawie kontraktu za 4,75 mld USD Polska zyskuje możliwość rozpoczęcia budowy nowoczesnego, sieciocentrycznego systemu obrony powietrznej. „Rozpoczęcia”, bo do jego finalizacji konieczne są inne elementy: realizacja drugiej fazy i programu Narew (połączonego z Wisłą). Negocjacje w sprawie drugiego etapu, jak i systemu krótkiego zasięgu są prowadzone, ale na razie nie podjęto ostatecznych decyzji. **Od ich powodzenia będzie zależeł ostateczny efekt wysiłków na rzecz generacyjnej modernizacji polskiej obrony powietrznej.** Należy też pamiętać o rozpoczęciu w br. dostaw **zestawów przeciwlotniczych Poprad**, umowie na **radary Odra**, jak i postępowaniu na stacje Wszystkie trzy elementy są dziełem polskiej spółki PIT-RADWAR.
- **Śmigłowce - anulowany przetarg i modernizacja.** W 2018 roku MON nie zdołał podpisać **żadnej umowy** na zakup nowych śmigłowców (w przeciwieństwie do Policji i Straży Granicznej). Po anulowaniu postępowania na wiropląty dla Wojsk Specjalnych w fazie realizacji znajduje się jedynie procedura na maszyny ZOP ze zdolnością prowadzenia misji poszukiwawczo-ratowniczych dla Marynarki Wojennej (ofertę ostateczną złożył PZL Świdnik). Zakupy są więc opóźnione w stosunku do wcześniejszych planów. Z drugiej strony, MON podjął decyzje o modernizacji istniejących platform. Maszyny Mi-24 i W-3 mają zostać zintegrowane z przeciwpancernymi pociskami kierowanymi nowego typu. Te działania są potrzebne, ale nie powinny stać w sprzeczności z **pozyskiwaniem nowych platform**.
- **Wojska pancerne i obrona przeciwpancerna.** Warto też odnieść się do działań MON, jeśli chodzi o wojska pancerne i systemy obrony przeciwpancernej (nawet, jeśli nie są one ujęte w ramach jednego programu operacyjnego). Resort zapewnił, że prace analityczne w programach **ciężkiego ppk Karabela, lekkiego ppk Pustelnik oraz wielozadaniowego granatnika ppanc.** są finalizowane, natomiast faza analityczno-koncepcyjna w sprawie **granatnika jednorazowego** już się zakończyła. Realizacja tych programów będzie mieć kluczowe znaczenie dla zdolności Wojska Polskiego w przyszłych latach, choć z drugiej strony wprowadzanie tych zdolności idzie jednak zbyt wolno. Jeśli chodzi o broń pancerną, do Polski dostarczono w tym roku prototyp oraz partię przedseryjną czołgów Leopard 2PL, w ciągu roku podpisano też co najmniej jeden aneks do umowy na modernizację czołgów (obejmujący m.in. prace na 14 dodatkowych wozach). MON poinformował Defence24.pl na początku grudnia, że trwają negocjacje kolejnego. W br. nie udało się podpisać kontraktu na modernizację czołgów T-72. Pieniądze na ten cel ujęto w projekcie budżetu MON na 2019 rok, co oznacza że zgodnie z założeniami program powinien ruszyć w przyszłym roku. Wreszcie, odtworzenie 14 pułku artylerii przeciwpancernej będzie wymagało wprowadzenia **nowego typu niszczyciela czołgów**. Szczegóły w tym zakresie nie są jeszcze znane, choć w ubiegłym roku MON rozpoczął prace analityczne w programie Barakuda.
- **Marynarka Wojenna.** W br. nie podjęto decyzji w sprawie **okrętów bojowych dla Marynarki Wojennej**. Choć program jednostek podwodnych Orka ma być traktowany priorytetowo, to – według deklaracji MON – decyzji w tym zakresie należy spodziewać się dopiero po przyjęciu nowego PMT. Jeśli chodzi o okręty nawodne, dalej nie wiadomo, w jakim kształcie będą

realizowane. W br. podjęto próbę zakupu używanych, ponad 25-letnich australijskich fregat Adelaide, zablokowaną przez premiera Mateusza Morawieckiego i ministra gospodarki morskiej i żeglugi śródlądowej Marka Gróbarczyka. Wprowadzenie tych jednostek odbyłoby się bowiem bez korzyści dla przemysłu stocznioowego, a ich możliwości bojowe są ograniczone. Pojawiają się różne koncepcje zakupu nowych okrętów nawodnych, m.in. budowy fregat. Ciągłe zmiany powodują, że proces modernizacji MW odwleka się w czasie, a okręty się starzeją. 2018 rok należy w tym kontekście ocenić negatywnie, i nie zmienia tego postępy budowy okrętów zakontraktowanych w końcu 2017 roku (m.in. drugiego Kormorana, czy holowników).

- **Opóźnienia w programach modernizacji pojazdów.** W mijającym roku nie udało się rozpocząć realizacji kilku istotnych projektów związanych z modernizacją parku pojazdów Sił Zbrojnych RP. Nie zdołano podpisać umów na instalację systemu Rosomak BMS ani integrację wyrzutni Spike na istniejących transporterach z wieżami Hitfist. **Nierozstrzygnięte pozostają też dwa największe postępowania na dostawę pojazdów 4x4 dla Wojska Polskiego** - samochodów terenowych Mustang i pojazdów wielozadaniowych Wojsk Specjalnych Pegaz. Wszystko to wywiera wpływ na zdolności Sił Zbrojnych, choć ww. projekty znajdują się w różnych obszarach PMT. Przykładowo, pojazdy Pegaz powinny stanowić wyposażenie nie tylko pododdziałów Wojsk Specjalnych, rozpoznania i ŻW, ale też bazę dla różnych odmian specjalistycznych. Pozytywnie należy natomiast ocenić dostawę Rosomaków w wersji wozów dowodzenia i zawarcie kontraktu na pojazdy wojsk aeromobilnych - te programy pozwolą zwiększyć zdolności SZ w określonych obszarach.
- **Modernizacja Wojsk Rakietowych i Artylerii.** Artyleria niejako tradycyjnie jest jednym z największych beneficjentów procesu modernizacji. W służbie jest już 40 z zamówionych 64 moździerzy samobieżnych Rak, to jeden z niewielu kontraktów zawartych w ostatnich latach, zrealizowany w ponad 50 proc. MON poinformował też o planie zakupu/modernizacji wyrzutni Langusta/Langusta 2 dla 18 Dywizji Zmechanizowanej, jak i przygotowywaniu pozyskania nowych pocisków do Langust. Z drugiej strony, Homar - największy „artyleryjski” program - zmienił formułę, i pierwszy dywizjon zostanie zakupiony bezpośrednio z USA, choć pierwotnie miał być dostarczony przez konsorcjum polskich spółek z partnerem zagranicznym. Umowy na Homara nie udało się też sfinalizować w br. MON zapewnił niedawno, iż będzie dążył do maksymalizacji udziału przemysłu w budowie kolejnych dywizjonów.
- **Siły Powietrzne największym beneficjentem modernizacji.** W 2018 roku bezapelacyjnie największym beneficjentem modernizacji okazały się być **Siły Powietrzne**. To do jednostek rakietowych SP trafią zestawy Patriot, będące pierwszymi systemami przeciwlotniczymi poza warstwą bardzo krótkiego zasięgu pozyskanymi przez Polskę od 1989 roku. Lotnictwo szkolne wzbogaci się o osiem samolotów Master, a jednostki radiotechniczne o stacje Odra. Z drugiej strony, potrzeby są dużo szersze. Zarówno w jednostkach lotnictwa taktycznego (połowa to maszyny pochodzenia posowieckiego, a loty Su-22 i MiG-29 były przez pewien czas wstrzymane), jak i radiotechnicznych oraz obrony powietrznej. To one - oraz w wypadku programu Narew również OPL Wojsk Lądowych - będą modernizowane w ramach połączonych projektów Narew i Wisła.
- **Przygotowanie dokumentów planistycznych i podstaw instytucjonalnych.** Ważnym elementem procesu modernizacji jest **przygotowanie dokumentów planistycznych i szerzej pojmowanych podstaw prawnych**. W br. przyjęto szczegółowe kierunki rozwoju Sił Zbrojnych i Program Rozwoju Sił Zbrojnych, a plan modernizacji powinien zostać przygotowany do końca lutego 2019 roku. Z drugiej strony, pomimo zapowiedzi, nie opublikowano jeszcze w tym roku **projektu ustawy ws. utworzenia Agencji Uzbrojenia**. Nie upubliczniono też Narodowej Polityki Zbrojeniowej. Zarówno powołanie AU, jak i wdrożenie NPZ miały doprowadzić do **strukturalnej poprawy funkcjonowania systemu zakupów dla wojska**. W br. kilkakrotnie miały miejsce **zmiany w kierownictwie MON**, dotyczące ministrów/wiceministrów odpowiedzialnych za modernizację. W styczniu w miejsce Bartosza Kownackiego na stanowisko wiceszefa resortu odpowiedzialnego za modernizację powołano Sebastiana Chwałka. Po tym, jak

Chwałek na przełomie września i października odszedł z MON i objął stanowisko wiceprezesa PGZ, przez pewien czas modernizację koordynował bezpośrednio szef MON Mariusz Błaszczak. Ostatecznie dużą część zadań związanych z modernizacją stopniowo przejął Marek Łapiński.

Powyższe zestawienie zawiera jedynie wybrane i najważniejsze elementy procesu modernizacji. Należy pamiętać również o rozbudowie wojsk obrony w cyberprzestrzeni, niezbędna jest też szeroko zakrojona modernizacja i rozbudowa systemów **Walki Elektronicznej**. Z drugiej strony – w służbie wciąż są stare elementy wyposażenia osobistego, np. hełmy.

Czytaj też: [Trzy lata MON na strategicznym bezdrożu \[OPINIA\]](#)

Jaki był 2018 rok dla modernizacji polskiej armii? Z jednej strony, sfinalizowano **największy kontrakt w historii i pierwszą od kilkadziesiąt lat umowę na zestawy przeciwlotnicze średniego zasięgu**. Z drugiej jednak strony większość programów – w tym tych priorytetowych – jest opóźniona, a podpisane umowy nie zapewniają na razie **generacyjnego przeskoku dla armii jako całości**. Nie zakończono też prac nad strukturalnymi reformami systemu zakupów.

Przed MON stoi więc trudne zadanie dokończenia prac nad PMT oraz tworzenia Agencji Uzbrojenia **jednocześnie z realizacją największych programów**, i to w roku wyborczym. Od tego, czy resort podoła temu wyzwaniu zależy, czy Wojsko Polskie rozpocznie długo oczekiwany proces masowej i szeroko zakrojonej modernizacji, dostosowującej je do współczesnego pola walki i zmian otoczenia bezpieczeństwa.